

Mindretallet skal nedenfor knytte nogle bemærkninger til regeringsudkastets enkeltheder vedrørende de fremtidige færøske jorbesidderes rettigheder og pligter set i belysning af en sammenligning mellem regeringsudvalgets forslag og hidtil gældende ret og sædvane samt lagtingskommissionens forslag. Som det vil ses af det efterfølgende skal den hidtilværende færøske kongsbondestand forsvinde og gaa over til at blive landbrugsministeriets og landbrugsraadets opsiddere, lejetrømændene komme under lignende forhold, medens trømændene i almindelighed faar indskrænket sin hidtil lovmæssige ret til at blive selvejere og paaføres nye forpligtelser, odelsejerne faar en efter forholdet delvis betinget raadighed over sine ejendomme, og præstegodsets øverste myndighed overgaar til landbrugsministeriet.

Regeringsudvalgets og lagtingskommissionens forskelligartede hovedmotiver ved udarbejdelse af de respektive forslag vil ligeledes fremgaa af nedenforanførte.

I bemærkningerne til lovudkastet vedrørende de nye foreslaaede bestemmelser for fæstegodset, udtaler lagtingskommissionen (jfr. side 209, sp. 2): „De nye regler i udkastet kunde i det hele siges at gaa i retning af at sikre fæsternes retsstilling; idet det, for at han kan arbejde med ro og lyst, efter kommissionens mening er nødvendigt, at han kan føle sig tryk i sin brugsret.“ Videre udtales side 224, sp. 2, angaaende tilladelsen til expropriation af kongsjord til indlæg, at det er „af stor vigtighed for det færøske samfund i det hele, at fæsteren nyder sikkerhed i sin brug af fæstet“ og videre „Kommissionen er endog tilbøjelig til at antage, at staten, hvor der er tvivl, heller maa give fæsteren for meget end for lidt.“ Disse samme anskuelser, om fri ford i fri mands haand, gennemførte ogsaa kommissionen for trømændenes vedkommende i udkastet til den i fæsteloven optagne trølov.

Det vil af efterfølgende ses at regeringsudvalget er gaaet den modsatte vej, idet den i stedet for at betrygge de færøske jordbrugeres stilling, skaber en utryghed, der særlig for kongsbøndernes vedkommende, i meget minder om den stilling de danske fæstebønder var underordnede, før loven af 8. april 1851 om fæstegodsets overgang til selvejendom udkom.

B. Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

I. Vedrørende ejeres, kongsbønders, trømænds og odelsmænds rettigheder og pligter, sammenlignes med gældende ret og sædvane og lagtingskommissionens forslag.

ad § 8.

I følge denne paragrafs bestemmelse skal al indtægt og alle beløb for salg af kongsjord, præstegods og erhvervet odelsgods jfr. kapitel IV indgaa i Færøernes jordfond.

For kongsgodsets vedkommende foreslog lagtingskommissionen af 13. marts 1908, at erstatningene for frasolgt kongsgods skulde komme, dels kongsbonden dels hans gaard til gode jfr. lagtingskommissionen 1908, side 202, § 32.

Vedrørende salg af præstegods besluttede lagtingskommissionen at købesummen skulde indbetales til Færø amt og provsti og administreres særskilt. Lejeafgiften for præsternes fæstegaarde skulde afløses ved at indbetale 25 gange dens beløb til statskassen.

ad § 10 og 11.

Et tremands landbrugsraad valgt af landbrugsministeriet, lagtinget og Føroya búnaðarfelag skal efter forskrifter udfærdigede af landbrugsministeriet bestyre kongsgodset, præstegodset og erhvervet odelsgods, og kan overdrage samme (i mindre dele til selvejendom), i fæste eller forpagtning. Brugeren kan forelægge den af landbrugsrådet truffne afgørelse for landbrugsministeriet.

Kongsbønder har hidtil i henhold til forord. af 30. maj 1691 § 9, fæstebrevenes ordlyd og sædvane haft ret til ældste søns eller nærmeste duelige arvinges overtagelse af gaarden „ligesom hans fader og formand den før ham haft og besiddet haver.“ Trømænd have ifølge trøloven af 13. april 1894 ret til at erholde de af dem indlagde træer til selvejendom naar de opfyldte betingelserne i samme lovs § 3.

ad § 14.

Paragraffen bestemmer, at bortfæstning af jordbrug skal ske for livstid eller fastsat aaremaal, hvilket medfører at kongsbønderne, jfr. bl. a. §§ 4, 10 og 11 overgaar til at blive landbrugsraadets og landbrugsministeriets opsiddere.